

Socis d'honor del Centre de Lectura Cèlia Artiga i Esplugas

Amb goig agraeixo al Centre de Lectura que em permeti aquest vespre de presentar la Sra. Cèlia Artiga i Esplugas.

M'agradaria imaginar que sóc la veu de molts mestres que ens hi sentim units, des de fa molts anys, per vincles de respecte profund i d'amistat entrançable. Vincles també d'afecte i de respecte ens uneixen als mestres amb el Centre de Lectura, pel paper important que ha tingut en la nostra formació professional i que, sensible al fet educatiu, destaca avui, entre els seus socis, una mestra parvulista.

Quan l'any 1931 algú formulava en el Reglament de règim intern de l'Escola Normal de la Generalitat que la seva missió era dotar Catalunya de mestres ben capacitats de visió àmplia i humana i que responguessin a les exigències dels temps futurs, no sabia com havien de resultar de certes aquelles paraules per a tots nosaltres.

La Sra. Cèlia Artiga, com a alumna de la primera promoció del Pla professional, ha estat tota la seva vida testimoni fidel de la bona formació rebuda, testimoni d'una Escola model sorgida en uns anys en què Catalunya demanava per a ella mateixa la regulació de l'educació, ja des dels primers nivells i hi responia tot aportant a la societat mestres amb una formació diferenciada que es basava en una concepció progressista de l'ensenyament.

L'acció docent d'Alexandre Galf, Artur Martorell, Pau Vila i el pas per l'Escola Normal de la Generalitat republicana de figures destacades com Pompeu Fabra, Rovira i Virgili, Carles Soldevila,

Maria Montessori... van formar humanament i professionalment la mestra que avui honora el Centre de Lectura.

El respecte per la psicologia de l'infant, tot establint lligams amb el seu context socio-històric, el rigor en la didàctica i l'establiment d'unes bones relacions mestre/alumne són premisses que Cèlia Artiga ja no abandonaria mai més.

Finalitzats els seus estudis, realitza les pràctiques docents al parvulari *Forestier* de Barcelona. Observa i aplica el que havia après. Sovint li hem sentit dir: *veient fer la feina ben feta va néixer la meva vocació de parvulista.*

Formada en una de les millors escoles de mestres d'Europa, inicia el 1937 la seva vida professional en moments durs per a l'edu-

cació.

Feina ben feta, rigor pedagògic i fidelitat als principis educatius de la seva Normal l'acompanyen per les escoles públiques d'Arties, Castellar del Vallès, Ripoll i Reus.

Feina ben feta i a la vegada un llarg i obligat silenci durant anys; però, la porta del parvulari del col·legi públic *Prat de la Riba* de Reus sempre obrirà per a tothom.

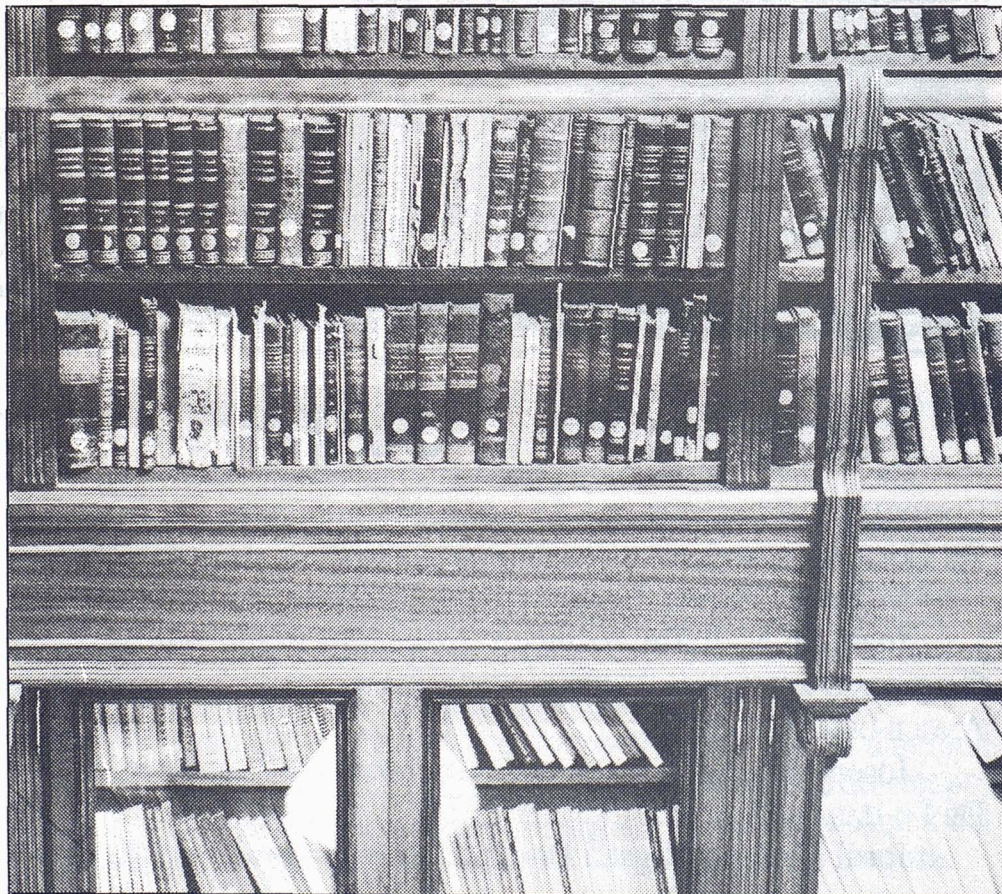
Grups de mestres de totes les edats s'hi apropaven per tenir un major coneixement del parvul. La Sra. Artiga parlava amb un llenguatge molt entenedor tret de l'estudi, però també de la tasca quotidiana, amb aquella saviesa que dona conèixer la naturalesa de qui s'està educant.

Llibertat de l'infant, desenvolupament de les seves facultats dinàmiques, recerca del seu inte-

rès amb un material encertat. Heus aquí els tres principis montessorians fets pràctica diària a l'aula de Cèlia Artiga.

Quina importància tan gran ha donat a l'elaboració del material! El recull actual, acumulat al llarg de la seva vida professional, impressiona per la qualitat pedagògica i també per la quantitat.

Parlar de la Sra. Artiga és parlar del material escolar al parvulari. Era sorprenent veure en un temps d'ús generalitzat només de la pissarra i el guix, com estimulava l'activitat creativa dels seus alumnes i els posava en diverses situacions d'aprenentatge durant la jornada escolar. Cada nen treballava al seu ritme i el temor d'equivocar-se no existia, perquè la repetició era sempre possible amb el material a les mans.

Parlar de la Sra. Artiga és també parlar de l'aprenentatge de la lectoescriptura i d'una manera especial, de totes aquelles aptituds que el possibiliten.

Es parlar d'educació d'hàbits, d'educació dels sentits, de psicomotricitat...

Es parlar també d'estimulació del llenguatge. Tot citant-nos Piaget, ens ha remarcat: *feu-lo sempre, aquest llenguatge, conseqüència del pensament, no feu mai memoritzar al pàrvul allò que no entén*. Parlar de la Sra. Artiga és parlar de tantes coses! Però, en definitiva, és parlar del seu respecte per una etapa creadora com cap altra: la infància.

Atrets per tot el que ens ensenyava, amb Cèlia Artiga vam assistir tot una colla de mestres, joves llavors, a les primeres Escoles d'Estiu.

La seva satisfacció era molt gran, perquè el llenguatge que s'hi parlava era el dels seus mestres de l'Escola Normal. Sembla que acabava el silenci obligat de tants anys!

Discreta i senzilla, però dotada d'una forta personalitat educadora, participa en els inicis de la renovació pedagògica. La seva activa vida professional ja no passa desapercebuda a ningú. La Inspecció d'Ensenyament li encomana cursos de perfeccionament per a parvulistes. El Centre de Lectura li confia la formació de la Secció de Pedagogia.

Al redós de la Sra. Artiga i del Centre de Lectura, un grup de mestres hi troba embranzida i encoratjament per organitzar l'Escola d'Estiu del Baix Camp, una de les primeres que es realitza fora de l'àmbit de Barcelona. El Centre acull totes les activitats i per uns dies, es converteix també en escola de mestres.

Quan l'any 1977 s'acomiadava de l'Escola Pública, s'iniciava per a la Sra. Artiga una nova etapa del seu treball. Tot reconeixent el nostre egoisme, posàvem traves a la seva jubilació. Des de diversos punts de Catalunya i des d'altres indrets li demana-

ven conferència i cursos.

S'ha de destacar el suport que donà tothora a la Inspecció d'Educació Bàsica i al Servei d'Ensenyament del Català participant en els primers seminaris d'assessorament didàctic de la llengua.

En pocs mesos va recórrer tota la nostra geografia.

Plegats l'engrescàvem a recollir la seva experiència professional en un llibre. De nou treballa amb el rigor acostumat, el fruit és la publicació d'una obra: *El material escolar*. Quan un el té a les mans s'adona de la capacitat de treball d'una mestra que ha viscut per a l'escola. Hi és present, com sempre, el seu esperit innovador i la seva capacitat de síntesi.

La ciutat li ret el 1981 un sentit i emotiu homenatge. Una de les nostres escoles públiques porta, des de llavors, el seu nom.

El Centre de Lectura s'uneix als actes tot demanant-li que exposi en les seves sales allò que estima i valora: el seu material escolar.

L'exposició és una lliçó

per a tots.

Em ve ara al record, allò escrit en les targetes el dia del seu homenatge a Reus: *Cèlia Artiga, una tasca pedagògica que depassarà la seva vida*.

Darrerament, la Generalitat fa reconeixença pública del seu treball i li atorga la Medalla Francesc Macià.

Ens ha fet entenedora a tots l'obra dels seus mestres de la Normal de la Generalitat!

Que per molts anys Sra. Cèlia Artiga pugui continuar essent soci d'honor del Centre i que contempli com, malgrat les limitacions individuals i col·lectives, l'escola avança per camins de progrés, perquè encara hi ha educadors que van aprendre de mestres, com vostè, que l'educació és tothora capaç de reconduir la vida.

Que el nostre Centre de Lectura, la primera institució cultural de la ciutat, continuï essent durant molts anys institució mestra per a tots els mestres.

M. TERESA PIQUER

Francesc Tosquelles i Llauredó

El Centre de Lectura, en la proclamació de Francesc Tosquelles, ret homenatge a la seva qualitat de soci, de reusenc, de català i d'home de ciència. Recorrerem inversament aquesta trajectòria.

Home de ciència

L'avui soci d'honor va néixer al número 24 del carrer Major de Reus, el 1912. Una part de la seva inclinació mèdica li devia venir del seu oncle, el doctor Llauredó, inicialment inclinat per la psiquiatria, però dedicat després a la seva tasca com a metge de la Selva del Camp. Com ell deia: *la*

millor manera de fer de psiquiatre és fer de metge de poble. L'amistat d'aquest amb el doctor Briansó, cofundador de l'institut Pere Mata, també hi devia contribuir. El doctor Emili Briansó, al *Butlletí* d'aquesta institució va publicar, el 1915, un treball que ja preveia l'èxit de la psicoanàlisi temps a venir. Quan el jove Tosquelles va a Barcelona troba, a la Facultat de Medicina, un mestre, el doctor E. Mira López, amb qui no deixarà de col·laborar. També allí té contacte amb refugiats austríacs i alemanys: Sandor Eiminder, Strauss que aportaran els corrents europeus. El con-

tacte amb Folch i Torres a Vilassar de Dalt és una influència que Tosquelles també ha remarcat.

Durant la Guerra Civil el ja doctor Tosquelles va ser nomenat cap dels serveis psiquiàtics de l'exèrcit de la República. Com a tal fa una tasca important als fronts d'Andalusia i d'Aragó. Quan hi ha una guerra molts psicòtics es curen. De la mateixa manera que els volia integrar en una societat en pau, la seva contribució a la guerra, fent trinxeres o en feines auxiliars podia ser positiva. No és estrany que aquestes idees desvetlessin moltes reticències.

Amb la desfeta va

venir l'exili. Acompanyat sempre de la seva dona, passa la frontera i haurà de recomençar a l'estat veí la seva feina. Potser val la pena de recórrer a un fragment de l'obra d'Hervé Bazin *La fi dels manicomis*, que parla de Tosquelles en el capítol *Quan els murs s'enderroquen*. Diu Bazin:

Una vegada hi havia un menut psiquiatre espanyol que va emigrar del seu país. El destí el portà a França, on, quan va esclatar la guerra, per substituir un col·lega francès, va poder -tornant-se a examinar!- reemprendre les seves funcions en un asil de